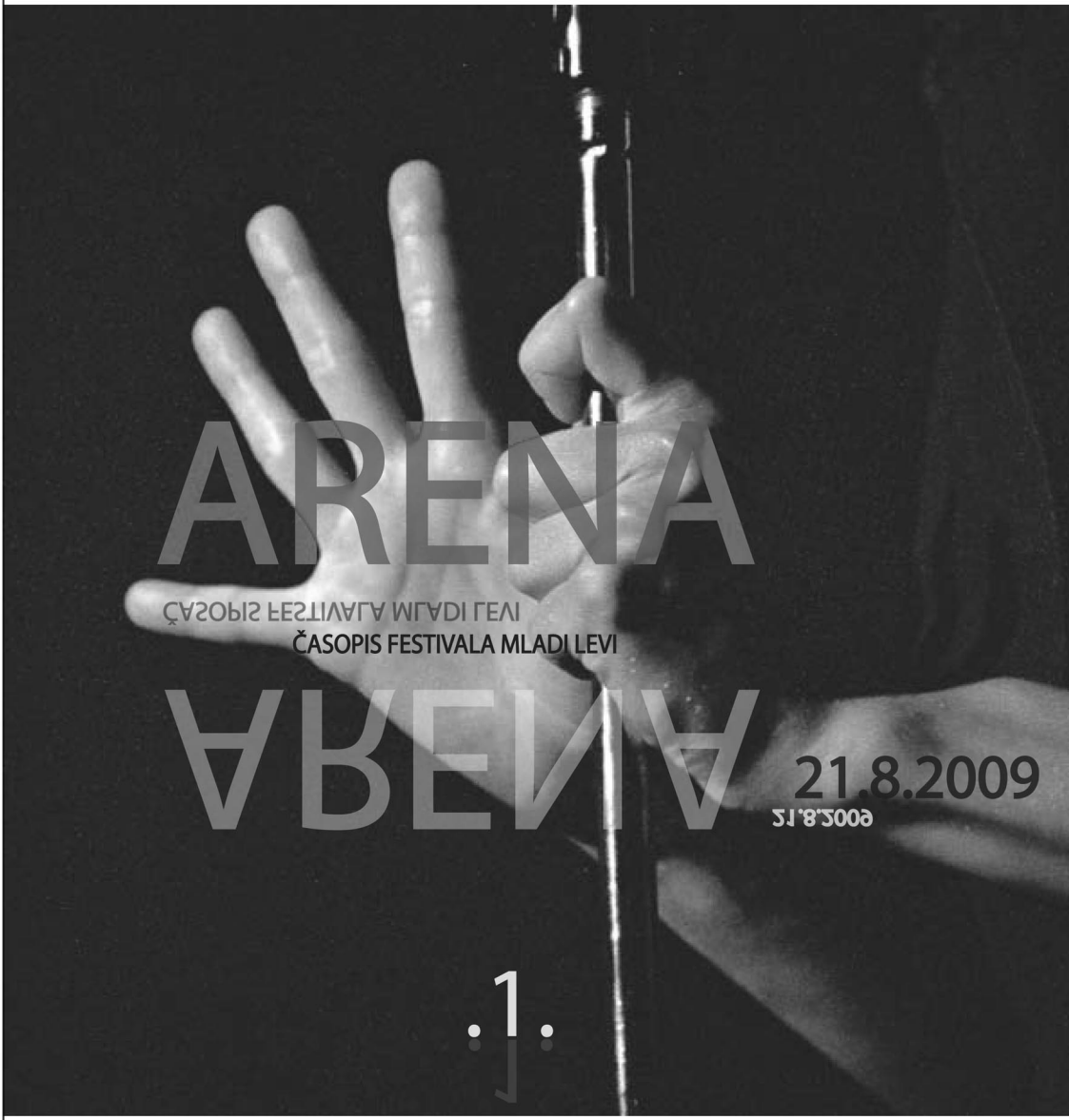

ČASOPIS FESTIVALA MLADI LEVI ČASOPIS FESTIVALA MLADI LEVI ČASOPIS FESTIVALA MLADI LEVI

Festival so omogočili: The festival was possible by:

Elektro Ljubljana
 Mestna občina Ljubljana
 Republiško republikansko inštitut
 REPUBLIKA SLOVENIJA
 MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE
 sostenuto
 Program Kultura
 DPC MLADINA
 RADIO STUDENT FAKULTETA
 BTC
 CHRISPIAN
 europlakat
 snaga
 Juicebox
 MARAND
 PIONIRSKI DOM
 LIVE CLIQ
 Ford
 EU JAPAN fest
 MODERNA GALERIJA LJUBLJANA
 ..maska
 SEM
 SLOVENSKE ŽELEZNICE
 kpl
 Petre ŠOTORI-HALE-ODRI
 LJUBLJANSKE MEKARNE
 MARS
 SPL KLIPING
 GLEJ
 Flota
 DPG
 parada plesa
 JERUZALEM ORMOZ

ČASOPIS FESTIVALA MLADI LEVI ČASOPIS FESTIVALA MLADI LEVI ČASOPIS FESTIVALA MLADI LEVI

ARENA

ČASOPIS FESTIVALA MLADI LEVI
 ČASOPIS FESTIVALA MLADI LEVI

ABEVA

21.8.2009
 51'8'3008

.1.

UREDNIKA
ANDREJA KOPAČ

Andreja Kopač »Participacija št. 1«

Katja Čičigoj »Festivalska participacija:
Nova oblika družabnosti po koncu družbe?«

Alenka Perpar v članku »Festivalski avanturizem«

Lidija Radojevič »Kos ulice«

Miha Marek »Umetnost in participacija«

Jasmina Založnik in Suzana Kajba
»INTERVJU z Mašo Cvetko«

Mojca Ketiš »Interpretacija – participacija«

Miha Marek »Izvajalec in njegova resnica«

Špela Petrič »Pod njenim oknom«

Nina Jereb & Nina Jan »Ples besed«

Pia Brezavšček »Ena taka utopija«

»Miki Maus«

OBLIKOVANJE IN PRELOM
PETRA HROVATIN

POMOČNICA
UREDNIKE
JASMINA ZALOŽNIK

NI LEKTURE
NI CENZURE

SODELAVCI
ALENKA PERPAR
ALJA GOGALA
IRENA PLEŠIVČNIK
JASNA ZAVODNIK
JELENA MILOVANOVIČ

KATJA ČIČIGOJ
LIDIJA RADOJEVIČ
MAJA KALAFATIČ
MIHA MAREK
MOJCA KETIŠ
NIKA ARHAR
NEJA TOMŠIČ
NINA JAN
PIA BREZAVŠČEK
SAMO GOSARIČ
SIMONA HAMER
SUZANA KAJBA
ŠPELA PETRIČ
URŠKA LUČKA NOVAK
ZORAN SRDIČ (strip)

FOTOGRAFIJE
URŠKA BOLJKOVAC

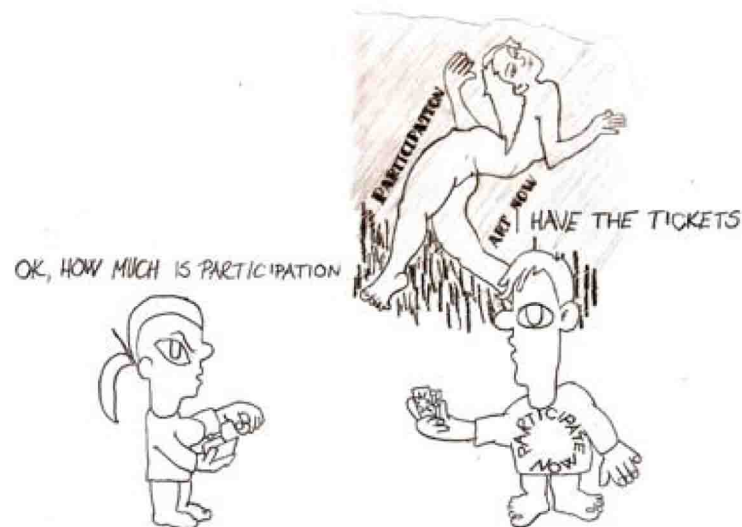
PARTICIPACIJA številka 1

Tudi letos Mladi levi so – in Arena tudi. Malce drugačna – kakor je drugačna tudi prva številka, ki je pred vami, namenjena temi, ki gre pogosto vstric s festivali, četudi se o njej malo manj razpravlja. Participacija. Kaj pravzaprav pomeni? Kako jo je mogoče osvetliti iz različnih perspektiv? Na kaj oziroma koga se nanaša? Avtorji, ki sodelujejo v prvi številki, so s kratkimi rezi, s kratkimi premisleki, iskricami in prebliski zasedli časopisni prostor in povedali, kako vidijo funkcijo festivala v luči na videz povsem abstraktne teme. In ker so letošnji Levi namenjeni predvsem širjenju festivalskih vsebin in premiku oziroma posegu v »javni prostor« je takšna tudi Arena številka 1, in se v tem smislu razlikuje od Aren številka 2, 3 in 4, ki bodo žanrsko bolj razgibane in namenjene predvsem festivalskemu dogajanju.

Prvi premislek na temo participacije je sociološko naravnani tekst Katje Čičigoj z naslovom »Festivalska participacija: Nova oblika družabnosti po koncu družbe?«, v drugem, filozofsko obarvanem, pa Alenka Perpar v članku »Festivalski avanturizem« obravnava kategorijo avanturizma kot sestavni del vsakokratnega festivalskega dogajanja. V tretjem prispevku »Kos ulice« Lidija Radojevič pamfletno »obračuna« z izginjanjem javnih prostorov v mestu Ljubljana. V članku »Umetnost in participacija« se Miha Marek osredotoča na participatorni moment v različnih umetniških formah. Sledi intervju Jasmine Založnik in Suzane Kajba z Mašo Cvetko, arhitekto projekta ProstoRož, ki razširja prostor letošnjih levov iz teatra na ulico. V drugi polovici Arene se vprašanje participacije nekoliko prevesi v polje interpretacije. Članek Mojce Ketiš »Interpretacija – participacija« je teoretično zastavljen premislek, ki odpira potencial umetniškega govora v govoru družbe, medtem ko se tekst Mihe Mareka »Izvajalec in njegova resnica« že povsem konkretno nanaša na umetniško delo, in sicer na projekt Via Negativa. Temu sledita dva izrazito interpretativna prispevka; kolumna Špele Petrič »Pod njenim oknom«, ki vsebuje iskrice pogleda z okna Slomškove ulice še predenj ta vsebuje kakršnokoli instaljacio, in asociativni dialog med Nino Jereb in Nino Jan z naslovom »Ples besed.« Sledi le še utrinek »Ena taka utopija« Pie Brezavšček, ki se je z ulic Maroka pred kratkim vrnila na domače, razruvane ljubljanske.

Od tod naprej – naj Slomškova oživi in naj se ples besed na odru zgodi! Od tu naprej - moramo naprej videti – in potem vedeti! Zato v prvi Areni nobenih napovedi, nobenih priporočil, nobenih obljubljanj, nobenih pričakovanj – le premislek in radovednost! Nekateri avtorji so namreč še na morju, nekateri se bodo vključili kasneje. In v kolikor bodo naslednje številke v znamenju festivalskih utrinkov, naj bo ta, ki je pred Vami, predvsem v razmislek, za katerega kasneje več ne bo prostora. Festival je namreč vsakič znova predvsem čas za »praznovanje umetnosti«, kakor večkrat poudari Nevenka Koprivšek, in kar si umetnost – vsekakor zasluži. Sontel!

P. S. In vabljeni k participaciji oziroma k udeležbi!

FESTIVALSKA PARTICIPACIJA

NOVA OBLIKA DRUŽABNOSTI PO KONCU DRUŽBE

Katja Čičigoj

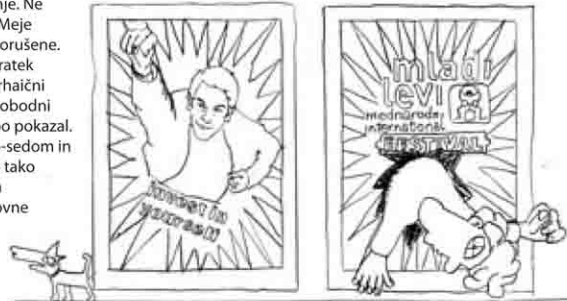
»There is no such thing as society,« je zastavila program sodobnega liberalizma Margaret Thatcher, njegovo uresničenje pa po Budnovem mnenju občutimo danes: »uničenje vseh oblik socialne solidarnosti, da bi se naredil prostor za individualizem /.../ da ni več družbe je tudi pomenilo, da se zasebno lahko neomejeno širi na račun javnega.«

Kaj je z umetnostjo kot poljem človekovega javnega delovnja? Kot avtonomna praksa je razglasila svoj konec; kot družbena pa je le še »(estetski) učinek razsula družbe.« Tako je gotovo umetnost, podrejena umetniškemu sistemu ki ga določa »ekonomsko vključevanje: umetniki vstopijo v sistem na podlagi tržnega priznanja,« v kolikor je sam trg danes v razsulu; a kriza je tudi priložnost za kritični premislek stanja in njegovo spremembo. Ali je mogoče umetniški sistem vključevanja s svobodno izmenjavo osvoboditi tržnih konotacij in odpreti politični participaciji vseh? Festivali so javni dogodki, mnogi zasnovani na konceptu aktivne participacije občinstva na delavnica in družabnih dogodkih. A dejstvo, da se o njegovi participaciji eksplicitno razmišlja predpostavlja, da je občinstvo, ki festivale konzumira, v osnovi ločeno od njegovih producentov in pretežno pasivno: v festivalsko dogajanje vstopa le v jasno zamejenem času in kraju javnega festivalskega dogodka.

Kljub temu, da se zdita utopizma kulturnih revolucij in performativnega obrata v umetnosti danes presežena, kljub temu, da danes ostajata javna in zasebna sfera jasno ločeni v prid slednje in da umetnost vedno teže aktivno posega v politični prostor, pa je cinizem odveč. Če po Virnu tudi naš prosti čas zavzema neplačano delo, za katerega ne dobivamo temeljnega državljskega dohodka, morda obstaja način, s katerim lahko koristno unovčimo ta čas: tako, da ga delimo.

Z izmenjavo večšin, ki jih lahko razvijemo na kaki delavnici, jim dodamo vrednost, ki jo lahko zamenjamo za kako drugo storitev na Ulični borzi. Svoja stara oblačila lahko damo na razpolago drugim na delavnici, in jih nato dobimo nazaj umetniško obogatene. Delimo lahko lastne ideje na kateri od novih javnih družabnih površin (parkiriščih, preoblikovanih po zamisli Prostoroz), katerim smo prispevali opremo.

Festival Mladi levi nas prosi za našo pomoč in aktivno sodelovanje. Ne ponuja nam le predstav in delavnic- mobilizira naš zasebni čas. Meje producent/konzument, umetnik/občinstvo, javno/zasebno so porušene. Vsaj v ideji. Ali pri tem tudi ostane? Gre za prazni idealizem, povratek utopizma 70h, ali za novo politično umetnost? Za sosesko kot arhaični nadomestek razpadlih tradicionalnih skupnosti, ali za nov, na svobodni izmenjavi temelječ potencialno revolucionarni subjekt? Le čas bo pokazal. Ne-več-zasebni-ne-še-javni čas, ki ga bomo dali na razpolago so-sedom in ga od njih jemali. Čas, ki si ga bomo na festivalu delili. Morda bo tako kvaliteten, da bomo pozabili, da zanj ne prejemo temeljnega državljskega dohodka. Denar ni edini način blagovne in duhovne izmenjave.

Virni in literatura:

Buden, Boris: Umetnost po koncu družbe. V: Maska, 121-122/2009, str. 91; Virno, Paolo: Slovnica Mnóstva. Založba Kratina, Ljubljana 2003.

FESTIVALSKI AVANTURIZEM

Alenka Perpar

Vedno več je raznovrstnih festivalov, vsak pa ponuja oddih po svoje. Povabila festivalov vabijo k integriranju v nekečasne skupnosti. Temeljijo na predpostavki, da bomo na novo osvežili in bolje osmislili naše bivanje. Pri tej predpostavki lahko vsak participira. Ko stopiš skozi njihov tunel, se ti na koncu pokaže luč, in ko ga zapustiš, si lahko tejeji in oborožen z novimi pomeni.

Tunel, ki ima bolj kot ne videz labirinta s svojimi sobanami, je le predpostavka brez manifesta. Ne ponuja razsvetljenja v trenutku, pač pa odrešitev skozi participacijo, na katero vabijo parole. Terapevtsko je, ko gremo na izlet, ki razbije naš vsakdan. In samo bivanje v teh začasnih conah ti lahko prinese oddih, preko lastnega diskurza ti začasno pokaže svojo svobodo bivanja. Predpostavka te umetnosti bivanja v diskurzu neke dvorane se ne giblje v priručju nekega »je ne sais quoi«. Z lastno interpretacijo hoče namerno ustvariti videz preboja naše realnosti vsakdana in te skozi skupno bivanje za trenutek potegniti na stran svoje svobode in svojega diskurza. Videz moči ji podeljuje oglasna parola, ki ti za trenutek ponuja provokativnost enfant terrible-a. Vsakdo je lahko osvobodjen, razsvetljen oziroma osveščen v njeni svobodi.

Predpostavka odrešitve tesnob nam iz parol naredi simbole. Simboli pridobijo nov sij in s tem spet neko vrednost. Njihova utopija se spremeni v realnost skozi oglas. Tako se lahko tudi mi transcendiramo v njihovi utopiji skozi oglas in postanemo to, kar je zdaj naš pripeti simbol. Je ta simbol posledica vznika novega diskurza ali le sponka?

Četudi se ne poslužuje konceptualnih prijemov, je horizont različnih sodobnih (scenskih) umetniških del in začasnih con zelo tog. Prisotnost tendence po intelektualnem diskurzu je prevladujoče dejstvo. Meje vsakokratne razprave oziroma bivačnega prostora so točno določene in stapljanje v življenje je prav zaradi pretirane parcialnosti horizontov, krožkov in con samih po sebi trenutno. Problem je v tem, da ti diskurzi pogosto ne zaživijo svojega pravega življenja, temveč so orodje v vsakodnevem meštarjenju z vsebinami oziroma simboli. Paradoksalno se na ta način lahko vse skupaj sprevrže v svoje nasprotje; kljub najboljšim namenom se lahko obujanje diskurzov izjalovi; tako nam ostane le njihovo golo katalogiziranje. Prisotnost soban zato ni nikoli odveča, temveč je celo priporočljiva. Zahteva se nenehna produkcija, da pogovore ne zamre in da enfant terrible lahko vsake toliko vznikne in pokliče v avanturo razbijanje vsakdana skozi sobane tunela.

FESTIVAL MLADI LEVI

KOS ULICE

Lidija Radojevič

Miha Marek

UMETNOST IN PARTICIPACIJA

Dogaja se mi, da vsako leto znova, ko Ljubljano opeče peklenko sonce in so vsi prebivalci večinoma primorani na kolo-kabrio ali peš-klimo, doživim ob vsakem premikanju skozi staro Ljubljano rahlo povišanje pritiska in čutim utrip žile živčnice v čelu. Na živce mi grejo turisti, ki hodijo v skupinah in bebasto gledajo po izložbah majhnih butikov ter ustvarjajo zastoje v peš-koloni, prav tako mi neizmerno muke povzročajo kačica sestavljena iz ljudi, ki hodijo drug za drugim, kot da uprizarjajo masovno selitev narodov za kakšen beden film in zdi se mi, da nikoli ne bom prišla do svojega cilja.

Vsakokrat sem hvaležna svoji dobri socialistični vzgoji, ki je za razliko od današnje suspendirala neposredno izražanje svojih čustev, in mi v teh trenutkih pomaga, da ne napadam nedolžnih sopešakov, ki najverjetneje trijejo enake muke kot jaz. Torej, vprašanje je – kaj se je zgodilo s tem prostorom, ki je nekoč ponujal veliko sprehajalno površino za vse, sedaj pa nas sili v drenjanje, nerviranje in pririvanje. A sem jaz v teh nekaj letih tako narasla? A se je ulica skrčila? Ne, tisto kar je novo so mizice, male mizice, ki so okupirale ves prostor, naš prostor! Vsi ti majhni kačiči, ki se kakor slina vlečejo skozi mestne ulične kanale, ti konkvistadorji privatne lastnine, ki takoj ko posije sonce že hitro zasedati ulico, že se razbohotojo po vseh ulicah, trgih, pločnikih.

Tako imamo na eni strani določena področja v mestu, ki so namenjena za zbiranje ljudi (a vendar ne predolge v noč!) in si moraš bivanje na njih plačati, na drugi strani pa izpraznjene ploščadi stanovanjskih četrti, kjer kraljujejo paranoični stari, ki mislijo, da živijo sredi Bronxa. Ulice, trgi, mostovi, podhodi, pločniki, nabrežja, po katerih hodimo, pohajkujemo, se srečujemo, se kregamo, nekoga čakamo ali pa smo sedimo in pri tem na koncu ne dobimo računa z DDVjem. Javni prostor! Tematika je stara in o njej se veliko govori, vendar večinoma brezplodno. Dušebrižni humanisti govorijo o njej kot o nekem abstraktnem pojmu, da več nihče niti ne ve kaj točno pomeni, kaj šele, da bi ga pogrešal, medtem ko ga oblastni podjetniki uspešno tržijo in spreminjajo v dobiček. A javni prostor ni nič abstraktnega, njegove materialnosti se zavem vsakokrat, ko stopim na ulico in se zaletim v mizico. In medtem ko podjetniki računajo, pa lokalni veljaki javni prostor nadzorujejo, ga lišpajo in z njega odstranjujejo nezaželene elemente – klošarje, prosjake, grafite, narkiče, pijance, alternativce, cigane in ostale ljudi sumljivega izgleda, obnašanja in predvsem sumljivih finančnih zmoglosti. Ti potemkinski prijemi ustvarjajo pohabljenost sliko mesta, mesta, kakršnega oni hočejo, kakršnega nam vsiljujejo. S svojimi čistkami mesta oropajo vse prebivalce za različnost, ki jo proizvajajo javni prostor, do katerega imajo pravico vsi – brez pogoja. Javni prostor je bojno polje, na katerem se igrajo vse možne igre življenja.

Če prepustimo javni prostor lokalni gospodi in malim podjetnikom, ki ga dojemajo kot svoj zasebni fevd, nam potem ostanejo samo kuhinje, kuhinje zasebnikov, ki vstopajo v svet izven njih še samo kot kupci, stranke ali gosti. In namesto, da se moralistično zgražamo in patetično vijemo roke nad krivico, raje dajmo pivo v torbo in v teh toplih dolgih poletnih nočeh zasedimo svoj kos ulice.

Participacijo včasih širše razumemo kot prisostvovanje na kakem umetniškem dogodku. Tako denimo že obiskovalci kina sodelujejo pri kolektivnem dogodku projekcije filma. V ožjem smislu pa lahko participacijo opredelimo kot fizično sodelovanje občinstva pri bivanju ali nastajanju nekega umetniškega objekta. Takšna participacija po eni strani zahteva sočasno prisotnost predmeta in sodelujočega na istem mestu, po drugi strani pa določeno gnetljivost predmeta. Zato je pisana na kožo posebej performativnim umetnostim, ki se dogajajo v realnem času in prostoru in terjajo fizično prisotnost izvajalcev in publike, pa tudi tistim oblikam vizualnih in konceptualnih umetnosti, katerih material je bolj ali manj spremljiv ali sploh neobstoječ (kot denimo pri internetni umetnosti).

Različno lahko vsaj tri oblike participacije. Najprej je tu sodelovanje pri že izoblikovanem umetniškem delu, pri končnem produktu (tudi če je ta v resnici dogodek, kot pri scenskih umetnostih). Fizično sodelovanje gledalca je integralen del umetniškega dela. V zadnji predstavi cikla Via Negativa Out na primer bi prizora pasjega žoganja ne bilo mogoče izvesti, če gledalci ne bi lastnoročno vračali žogice na oder. Po tej poti soizvajalci dobesedno uprizorili nujnost gledalčevega svobodnega angažmaja. Gledalci so morali sodelovati, če so hoteli, da predstava je.

Druga možnost je participacija pri umetniškem procesu. To obliko participacije lahko srečamo pri Miniaturkah Gledališča Glej, kjer se avtorji ali izvajalci pred publiko pojavijo ne z dokončanim delom, temveč zgolj z idejo ali skico, ki jo lahko publika komentira ali celo neposredne sodeluje pri njeni nadaljnji obdelavi. Plesalec Gregor Kamnikar si je za svoj projekt Umor referenta denimo zamislil, da naj bi publika v snemanem pogovoru z njim sama proizvedla material za besedilo, ki bi tvorilo skelet poznejšega dela.

Tretji način participacije že prestopa meje umetnosti in vstopa na območje življenja. Takšna participacija je namen projekta Moja ulica, ki vključuje ulično instalacijo ProstoRož, namenjeno svobodnemu pohajkanju, in Ulično borzo, ki se odvija po principu narurne menjave in s tem postavlja nekakšno miniaturno alternativo tržne logike. Participacija tu ni več usmerjena v kak umetniški objekt, temveč je njen smisel dejavnost sama. »Umetnost« ne pomeni več ustvarjanja nekega dela ali dogodka, temveč praktično usmerjanje vsakdanjega življenja; kdor pri tej praksi sodeluje, se morda sreča z nepoznanimi vzorci skupnega delovanja in mišljenja. Participatorni projekt, kot je Moja ulica, želi vsaj za nekaj dni postati del življenja, umetniško stimuliranega življenja, ki naj bi načelno utečene ekonomske in socialne vzorce in zrahljalo duhovni prostor za novo doajemanje mestnega bivanja. Smoter Moje ulice je obujanje ideje drugačne, manj atomarne in bolj organske skupnosti, prehod od umetniškega dogodka k skupnostnemu dogodku, od omejenega in neefektivnega »gledališča« k neomejenemu praznovanju – k »festivalu«. Koliko se moderno ljubljansko življenje, ki v običajnih dneh nima več okusa ne po modernosti ne po življenju, lahko prelevi v skupnostni praznik, pa je vprašanje, na katerega lahko odgovorijo samo Ljubljančani sami.

1 - Buden, Boris: Umetnost po koncu družbe. V: Maska, 121-122/2009, str. 91. 2 - Že v Heglovem delu, danes pa najbolj odmevno v Dantovi različici, Glej Arthur C. Danto, After The End Of Art: Contemporary Art And The Pale of History, Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1997. 3 - Buden, Boris: Umetnost po koncu družbe. V: Maska, 121-122/2009, str. 95. 4 - Ibid, str. 94. 5 - ki sta skušala zasebno sfero prinesiti v javnost in s tem aktivno poseči v politični prostor.

INTERVJU Z MAŠO CVETKO

ARHITEKTKO PROSTOROŽ

PRVEGA NE POZABIŠ NIKOLI

MOJA ULICA

1. PRAVLJIČNO IGRISČE

Obiščite pravljico hiško, v kateri bodo otroci na otvoritveni dan ustvarjali pohištvo, ki bo v prihodnjih dneh na ogled. Lahko zaživi kot bralni kotiček ali igralnica ob prijetnem druženju otrok in odraslih. *Smetumet – Dejavnica* Kaj potrebuje mala hiška, da lahko njeni naključni obiskovalci (o)hranijo svojo igrivost, ustvarjalnost in radovednost? Pod vodstvom iskrih otroških letučih idej bomo skupaj z udeleženci opremili otroško sobo. Za navdih bomo pobrskali med čisto običajnimi odpadki, ki jih vsakodnevno popolnoma nezavedno bašemo v smetnjake. Vabljeni, da prinesete tudi svoje očistene smetel *Kulturno ekološko društvo Smetumet*; *Mentorice: Urša Strukelj, Maja Rijavec, Maja Modrijan*

2. ZAJTRKOVALNICA

Ob dišeči kavici in sveže stisnjem soku, ki ga bodo za vas vsak dan pripravili uslužbenci Juiceboxa, ter slastnem rogljičku lahko postane zajtrk edinstven poletni užitek v festivalnem času. Sočne napitke in hrustljivo slaščico boste lahko ob klepetu z zanimivo osebo okušali vsak dan festivala.

3. ZELENJAVNA KUHINJA

Na poličkah ulične kuhinje se bodo bohotili sadovi narave, ki so jih posadili, obrali in pripravili člani Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije BIODAR. Pa dober tek!

4. ŠAHOVSKA PRALNICA

Pod krošnjami uličnih dreves bodo zvedave glave članov šahovskega društva Železnica zatopljene v šahovsko igro. Pokukajte k njim tudi vi in se jim pridružite pri partiji.

5. VRTNI PARK

V vrtnem parku, v katerem se bodo lesketale različne vrtnine, nas bo z bio seanso alternativnega vrtničarstva поблиže seznanil kipar Boštjan Kavčič. Vsak dan se bodo izvajale jogijske stoječe vaje v gaju vrtnega parka, ki jih bodo vodili izkušeni člani slovenskih Društev joga v vsakdanjem življenju. V vrtnem parku pa lahko s svojim prenosnikom posedite tudi za hiter prelet po spletnih straneh.

6. NAMIZNI TENIS

Ujemite žogico in jo spretno podajte svojemu partnerju, hkrati pa v svojih zmagovalnih potezah prepevajte napev iz predstave, ki vam je ostala v ušesih od minulega večera.

7. DNEVNA SOBA

Privoščite si miren oddih v jutranjem soncu ali večernem mraku, ko boste polni pričakovanj jutrišnjega dne sanjali o bodočih in minulih spominih. Ali pa si preprosto dovolite sproščen počitek ob branju zadnjega časnika in festivalske knjižice. Vse odgovore o Zeleni energiji in o tem, koliko energije porabijo vaši majhni ali veliki gospodinjinski aparati vam bodo z veseljem ponudili zaposleni z Elektro Ljubljana. Prinesite svoj likalnik, sesalnik ali brivski aparat, presenečeni boste, koliko elektrike lahko porabijo. Blaž Lokar bo zainteresiranim meščanom predstavil idejo nove ureditve Slomškove ulice. Plakati nove ureditve bodo razstavljeni cel teden. Pridi, informiraj, pokomentiraj ... Na voljo bodo tudi Razglednici!

8. OGLASNA KOLESARNICA

Postavite svoje kolo v stojalo, kjer vas bo počakalo do konca predstave. Če se vam rahla nezgoda pripeti, nič ne de, popravila se bo mimogrede. Če vam je kakšen kos pohištva ali predmet, ki ste ga osvrknili na Slomškovi ulici, še posebej prirasel k srcu, prilepite listek in napišite, kateri predmet želite imeti v vašem domu po koncu projekta. Dobrodošle so tudi kakšne druge želje, tiste, ki jih podarjate, in tiste, ki jih iščete.

9. PETANKA

Dan s prijatelji je lahko lepši, ko se z njimi kosate v metanju balinčkov in krogel. Tekmovanje v vihtenju krogel kot priložnost za krepitev telesa in duha bo izvajala Petankarska ekipa Medvedi iz BŠD Fužine. Vabljeni na igro z državno prvakinjo v petanki Lauro Bračič! Prijave za učne ure in tekmo sprejemamo na 031 516 281.

10. SPALNA PLAŽA

Otroci se bodo s svojo domišljijo lahko poigrali v peskovniku na mestni plaži, starši ter babice in dedki pa bodo malce posedeli ter si privoščili obilico užikov ob brezskrbnem ustvarjanju skulptur iz peska.

ZA IMENOM PROSTOROŽ SE SKRIVAJO MLADE ARHITEKTKE, KI SKOZI SVOJE PROJEKTE RAZISKUJEJO DEGRADIRANA URBANA OBMOČJA, OPOZARJAJO NA PROBLEME JAVNIH MESTNIH POVRŠIN TER IŠČEJO NOVE MOŽNOSTI IZRABE LE-TEH PROSTOROV. NJIHOV NAČIN DELA ZAOBJEMA POSEGE V JAVNE PROSTORE S PREPROSTIMI IN CENOVNO UGODNIMI MATERIALI, KI SPREGOVORIJU ZGODBO O MOŽNOSTIH IN POMENU KOLJA ZA SKUPNOST.

Naziv ProstoRož pritegne s številnimi asociacijami, zato naju zanima kako ste oblikovali ime? Ali je le-to povezano s kakšnim projektom, izkušnjo ali čim podobnim?

Ime je nastalo na podlagi našega prvega projekta, ki je bil zamišljen predvsem iz postavitev, narejenih iz cvetja. Nakazoval je neko začasnost projekta, njegovo minljivo naravo, hkrati so takšni vsi projekti ProstoRož. Vse intervencije so minljive, nekatere se uničijo že v času poteka projekta, druge pa sami odstranimo ob koncu. V primeru, da projekt oziroma ustvarjeni predmeti živijo, pa posledično ostanejo tudi dlje časa v uporabi.

Kako bi opredelili sebe? Kot umetnike ali arhitekete?

Vedno se opredeljujemo kot skupina arhitektov, saj smo to po izobrazbi in tudi naš način razmišljanja je mogoče bolj »arhitekturni«. Glavni namen naših projektov ni ustvarjati umetnost, temveč pokazati, da je v mestu veliko več javnih površin, kot se jih zavedamo, nakazati različne možnosti uporabe teh površin, hkrati pa spodbujati prebivalce, da se na njih zadržujejo. Seveda pa se to lahko doseže na zelo različne načine, od poulične umetnosti do povsem komercialnih dogodkov. (Morda nas najlepše opiše opredelitev, da smo skupina, ki želi javne odprte prostore postavljati v zavest mesta.)

Kako ste pričeli?

Naše srečanje in skupinsko delo je nastalo na podlagi prijateljstva na fakulteti. In na podlagi moje pobude, ki je bila odraz izkušnje v Barceloni, smo si bili edini, da nas vodi skupna želja po intervenciji in delovanju. Dobivale smo se ob vikendih in razglabljale o tem, kaj Ljubljani manjka. Vse smo se strinjale, da je v njej premalo stvari, kar bi te na mestnem pohodu presenetile. Takrat smo prejel možnost za izvedbo projekta prostoRož04_atrjji v okviru Festivala pomladi. Projekt je bil uspešen in želeli smo ustvarjati naprej.

Kaj je vodilo vaših projektov? Na podlagi česa jih ustvarjate? Kje iščete ideje in kakaj?

Podlaga za obuditev mesta oziroma intervencij v prostoru je nastala v tujini. V času mojega bivanja v Barceloni, Alenkinoga na Dunaju, Aninega v Belgiji in seveda tudi številnih potovanj, smo opazile, da je v tujini posegov v javni prostor ogromno. Z majhnimi stvarmi, lahko prejme neko območje ogromne spremembe; zaživi v drugačni luči. In z majhnimi stvarmi, dobiva mesto drugačno podobo. Postane prostor interakcije: srečevanja, trgovanja, izmenjav...

Kako bi opisali pomen ustvarjenih in izpeljanih projektov?

Pomembno je, da ozaveščamo o pomenu javnega prostora, tako prebivalce kot tudi ljudi iz občin in državnih uradov, ki so vključeni v načrtovanje odprtega javnega prostora. Z večanjem pozornosti k urejanju in skrbi za javni prostor, se spreminja tudi odnos prebivalcev do teh površin, saj se na njih počutijo varneje in bolj sproščeno in s časoma bodo te površine postale del njihovega vsakdanjika. Ti prostori so pomemben indikator za vtis in počutje ljudi, ki živijo ali obiščejo mesto. Ker pa se je zadnjih 50 let pri nas le preveč ustvarjalo mesta po merilu avtomobila, mislimo, da je čas, da ga ponovno naredimo prijaznejšega ljudem. Tak primer je recimo tudi Slomškova ulica. Kljub številnim kulturnim institucijam v njeni bližini, odlični lokaciji v mestnem središču in značilnemu duhu kraja, ki ga odražajo zgradbe na njej, ta ulica ne more zaživeti, saj nima prostorskih možnosti za to. Pločniki so ozki, cesta je obojestransko zaparkirana, v pritličjih pa takorekoč ni javnega programa. S projektom ProstoRož09_ulica in Bunkerjevimi projektom Moja ulica v okviru letošnjih Mladih levov, bomo poskušali ulico ponovno oživeti in jo prikazati v neki novi luči.

Kaj je motor vaših projektov? Kako izbirate teme in prostore?

Vselej si zadamo kakšno aktualno temo. Ta je pogosto vezana na naše osebno življenje in izkušnje. Na primer lani, ko smo delali ProstoRož_otroška igrišča, nas je k projektu usmerila Alenka, ki je ravno dobila otroka, kljub temu, da pri projektu ravno zaradi njega ni mogla sodelovati.

Kakšni so odzivi prebivalstva na vaše projekte?

Zelo raznoliki. Kot povsod tudi mi vselej naletimo na ljudi, ki jim naše delovanje »gre v nos« in imajo mnogo za pripomniti. Vendar pa se postavljeni projekti v večini primerov izkažejo za uporabne in resnično prinesejo spremembo vedenja ljudi v lokalnem okolju. Ker so stvaričasne, ne pričakujemo, da bodo ob izteku ostale nedotaknjene. Seveda, vselej se najde kdo, ki se znese nad njimi, nekatere stvari uničijo. Tudi na podlagi tega se učimo in opazujemo, na nek način testiramo obstoj in odnos ljudi do postavljenih predmetov. Zanima nas, kateri materiali so bolj obstojni, kateri vzbudivo večjo »spoštovanje« in lep odnos do ravnanja z njimi ... vendar lahko rečem, da so nekatere naše intervencije bistveno spremenile okolja. Ko ljudje opazijo, da je prostor urejen, tudi sami spremenijo odnos do njega. V kolikor se jim zdi uporaben, skrbijo zanj tudi sami. Rečem lahko, da je vandalizem sam vezan na prostore, ki to omogočajo. Torej, če se prostor uredi, se tudi vandalizem v njem zmanjša.

Ali na kak način beležite spremembe javnega prostora v katerega intervenirate? Kaj vas najbolj zanima?

Moram priznati, da pretoka ravno ne merimo, saj si tega ne moremo privoščiti, ga pa opazujemo, saj nas zanimajo spremembe in preoblikovanje prostora v času naših posegov. K enemu izmed projektov smo povabili tudi eno raziskovalko, dipl. sociologinjo, ki se je opazovanja lotila metodološko, načrtno. Na podlagi narejenega vedenjskega zemljevida se spremljala prostor pred našim interveniranjem, v času preoblikovanja in tudi po njem. Bila je res sistematična in je hodila opazovat okolje točno ob določenih urah, večkrat na dan. Iz takšnih zemljevidov se da zelo lepo razbrati spremembe, ki jih povzročijo tovrstni posegi v prostor.

Ali ustvarjate tudi projekte, ki niso vezani na javni prostor?

Kot skupina ProstoRož delamo le projekte na javnih površinah. Ti so večinomačasne intervencije, včasih pa dobimo naročilo tudi za kakšno trajno ureditev mestnih prostorov. Kot posamezniki pa delamo različne samostojne avtorske projekte, večinoma arhitekturne, včasih pa tudi kaj grafičnega ali scenografskega. **Zdi se, da je kar nekaj vaših projektov izpeljanih v okviru festivalov. Ali obstaja kak poseben razlog za povezovanje in ustvarjanje znotraj festivalskega dogajanja?**

V bistvu niti ne. Dvakrat smo sodelovali na Festivalu pomladi, leta 2004 ter dve leti kasneje v okviru Francosko-slovenske pomladi, vendar tokrat preko Mestnega muzeja Ljubljana. Leta 2006 v okviru mojega bivanja v rezidenci Ministrstva za kulturo RS v Berlinu smo se udeležili festivala Experiment city ter s projektom Vzročna ulica na festivalu Slovenskih oblikovalcev iz Tavčarjeve ulice. Lani so nas povabili iz festivala Magdalena v Mariboru, a žal ta projekt ni zaživel na način, kot smo načrtovali. Sedaj vemo, da je potrebno resnično dobro premisliti in se uskladiti preden se odločimo za sodelovanje.

INTERPRETACIJA – PARTICIPACIJA

Moja Ketiš

KLJUČNE BESEDE: interpretacija, učinek resničnega, govor družbe, Barthes, Hannah Arendt

V letošnjem letu pa nas je presenetilo vabilo s strani Bunkerja k sodelovanju pri projektu Sostenuto, iz tega pa je povsem spontano nastal ProstoRož_09. V letošnjem letu namreč nismo načrtovali izvesti ProstoRoža, sedaj pa se je kar zgodil in sicer v mnogo širših okvirjih, kot smo si zamislili. **V tujnini obstaja veliko skupin, ki se ukvarjajo izključno z urejanjem in intervencijami v javni prostor. Ali ste z njimi povezani?**

O povezovanju smo se že pogosto pogovarjali, vendar organizacijsko to pomeni za nas ogromno energije in časa. To je tudi vzrok, da se načrtnega mreženja ne lotevamo, vsekakor pa bi bilo za nas zelo koristno. Zaenkrat delo nam podobnih skupin le opazujemo po obiskih drugih mest, spletu ali preko tiskanih publikacij. **Prejeli ste tudi mednarodne nagrade. Katere in kako so vplivale na vas?**

Prejeli smo prvo nagrado na Dunaju na temo javnega prostora v kategoriji mednarodnih mladih arhitektov za ProstoRož_04_atriji, za projekt ProstoRož_05_parki pa smo bili uvrščeni med finaliste za European Prize for Public Space v Barceloni. Lani smo prejeli nagrado v okviru Meseca oblikovanja za perspektivne oblikovalce leta 2008 na področju interjerja, za ureditve Plečnikovega podhoda v Ljubljani. Vpliva teh nagrad nismo čutili. Dobili smo le potrditev, da je smer, v katero razmišljamo pravilna. Posledično pa so nas morda opazili tudi mediji.

Imate kakšne vzornike?

Kar je tiče politike urejanja prometa v mestih bi izpostavila danskega urbanista in prof. Jana Gehla, ki smo ga v lansko leto v sklopu pobude ZaMestoPoDveh povabili na dogodek Eipprova promenada. Mislim, da je s svojimi predavanji naredil velik vtis tako na nas, kot tudi na nekatere vplivne posameznike na mestni občini Ljubljana. **Kateri projekt pa vam je najbolj pri srcu?**

Prvi. Vsaj mislim tako. Še vedno je najbolj živ. V srcu. Takrat smo bili tako zagnani, sploh nismo razmišljali veliko, samo delovanje je bilo pomembno. Nismo se spraševali kako bomo sploh zadevo izvedli. Pa smo jo. In takrat smo resnično videli, da lahko delujemo kot skupina. Vsi mladi, navdušeni in polni entuziazma in energije. »Prvega ne pozabiti nikoli«, a ne?

Roland Barthes je uporabljal izraz učinek resničnega. Ta nastane ko ima gledalec občutek, da je navzoč pri predstavljenem delu umetniškega akta, ga prepozna kot simbolno stvarnost in se z njim sooča ne več kot z umetniško fikcijo temveč kot stvarnim dogodkom. Takšno gledališče temelji na identifikaciji, ki učinek, s pomočjo različnih odskih elementov, povzdiguje. Pri tem se zavestno oddaljujemo od heglavske zahteve po preopredeli razkritja gradbenih odrov, ki so pripomogli k nastanku umetniškega dela. Tako igra postane neposreden izraz stvarnosti in njena vloga kot diskurz in pisava o stvarnem znatno nepomembna. Ob užitku, ki ga identifikacija sproži v gledalcu, učinek resničnega gledalca pomirja. Predstava se prilaga tistim ideološkim shemam, ki jih imamo o svetu in se nam ponujajo kot naravne in univerzalne. V kolikšni meri pa lahko govorimo pri učinku resničnega o participaciji? Irit Rogoff, ki se ukvarja z Participacijo v umetnosti govori o ideji »prostora javnega pojavljanja«. Pri tem se nanaša na Hannah Arendt, ki trdi da se skupnost ustvarja kjer koli se moški in ženske družijo v govoru in dejanjih. Iz tega lahko sledi, da sama identifikacija še ne pomeni so-delovanja, zatorej je učinek resničnega v vlogi sprožitelj participacije in ne še participacija sama po sebi. Psihoanaliza pojasnjuje gledalčev užitek ob identifikaciji s potrebo po estetski sublimaciji. Sublimacija vodi gledalca v prisvajanje jaza dramske osebe in tako odkrije del svojega nekdanjega izrinjenega jaza. Ustvari se iluzija, ki pripomore k »nekažnovani navzočnosti pri dogodkih«, tako Freud. Identifikacija torej lahko sproži ideje v jazu, ki pa se morajo v končni fazi proizvajati in pojaviti v govoru skupnosti. Eden od govorov v skupnosti je interpretacija. Ta nastane le na podlagi neposrednih izkušenj, ki so marsikdaj precejšnji vendar so postale temeljna človekova vera in so osnova za »resnično prepoznavanje kulture«. Interpretacija dobi vlogo prevrednotenja vrednot in umetniško delo predugači in osmišlja na svoj lasten način. Predvidoma se začnejo na tem mestu pojavljati vprašanja, ki se dotaknejo samega jadra umetnosti: smisla in pomena. Vendar pri tem moramo biti pazljivi. Pavis v Gledališkem slovarju poudarja, da interpretirati besedilo ne pomeni iskati pomena, ki je skrit za njim, ampak bivanje v tem svetu, ki se odpira pred besedilom. Po R. Barthesu interpretirati ne pomeni svobodno pripisati smisel temveč ovrednotiti iz kakšne množice je sestavljen. Interpretacija daje umetniškemu delu nov, individualen pogled, ki ga interpret uspeva skozi lastno vrednostno prizmo označevati. Interpretacija razjasni individualno pomensko polje in izkušnje tistega, ki o delu »poda mnenje«. V slovarju besedo interpretacija spremlja opis: delanje, povzročanje, da se dojame, spozna pomen, vsebina česa; razlaga, tolmači. »Delanje, da se spozna pomen« potemtakem interpretacijo postavi v bližino delovanja na oz. spoznavanja o večplastnosti umetniškega dela. Spoznavanje o umetnosti pa, kot vsako drugo spoznavanje, omogoča vpogled v jedro in dovoljuje, da ga kritično oko opredeljuje, oceni in si ga v takem pogledu polasti. Delanje na pomenu je delovanje.

Interpret je delno odgovoren za »dobro ime« in usodo dela, ki ga presaja in mu določa velikost pomena in vrednot. Tako posredno delovanje na umetniškem delu, interpretacija, prav tako pomeni sodelovanje pri njegovem sestavljanju in branju. Interpret se s svojimi jasnimi idejami o veličini dela aktivno vključuje v samo preoblikovanje dela. Vendar je vprašanje in kolikor je le-to že samo po sebi oblikovano za sprejemanje različnih interpretacij in odprto za ideje ljudi, njihovo sodelovanje pa ne samo zaželelo ampak tudi potrebno. Interpretirati torej ni negativna posledica nejasnosti izraženih idej dela, temveč je raznolikost, ki ga delo pušča odprto in ki kaže na pojavljanje umetniškega dela v govoru družbe.

IZVAJALEC IN NJEGOVA RESNICA **Miha Marek**

Predstave projekta Via Negativa kljub tematski niti smrtnih grehov najprej dajejo vtis skoraj boleče razdrobljenosti. Vsako tvori bolj ali manj serija solističnih nastopov, ob katerih je pozornost publike izmenično uperjena na tega ali onega izvajalca. Zaman – in neupravičeno – bi pri njih iskali dramaturško strukturiranost. Kaj torej serijam solo točk daje konsistentnost, ki prepričuje, da bi se projekt razsul v mnoštvo fragmentov? To je prav nastajajoči pojem gledališkega izvajalca, ki ga po svoji osebni liniji udejanja vsak od performerjev.

Če gledališče razumemo kot družbeno kuhinjo laži, iz katere kdaj pa kdaj, če imamo vsi skupaj srečo, pokuka dvakrat pečena resnica, potem Via Negativa po svoji temeljni usmerjenosti ne sodi v gledališče. Kajti njeni izvajalci, ki so na lovu za bistvom svojega početja, ne podlegajo le zunanji nujnosti videza, ampak sledijo notranji potrebi po resničnosti. Pod krinko provokativno teatralne zvijačnosti je njihov namen v popolnem nasprotju z lažnivostjo gledališča: izvajalci se publiko predstavljajo, izpostavljajo in dajejo. Njihova izpostavitvev »ekspoziranje sebe« mora biti pristna: tako v besedah (avtobiografska izpoved) kot v dejanjih (zastojna izraba telesa). Tu ni prostora za samouprizarjanje. Avtofikcija je za izvajalce off limits. Če bi se šli gledališče, bi izgubili razlog za svojo prisotnost na odru.

Via Negativa noče biti le vivisekcija gledališča; ne stavi le na mučno iskanje koščka realnosti v rokahvih uprizoritvenih fikcijah, temveč na resnico iz prve roke, ponujeno in sprejeto ali zavrnjeno, brez interpretativnih zagat. Ta čudno lirični moment je pogoj njene verodostojnosti. Kaj nenavadno je opazovati, kako se v predstavah, ki so deklarativno gledališke, uveljavlja nekaj, kar je gledališče tako tuje. Toda kaj to pomeni za iluzionistično gledališko umetnost? Če bi na odru videvali samo še ljudi s stavki v ustih, s stvarmi v rokah, in nič več igralcev in igre, bi bila morda to vesela novica?

KAKO SEM POSTALA:

»The nation on the best location«

Zdi se mi, da je bil petek. Sedeli smo v Zlati Ladjici in ob pivu krotili vsak svoje (imaginarne, nekateri realne) klince in občasno so se naši miselni kolaži materializirali v humorno-cinični opazki. Tak petek, taka ura, mogoče zaradi sonca, ta petek sem se odločila namesto črne kave naročiti kavo z mlekom in neznanca na desni pocukala za rovak, rekoč: »Rabiš čimro za dva meseca?«

Iracionalno selitev v meščansko stanovanje na Slomškovi 15 (ki se je izkazalo za bivališče visokoraslega blondinca z desne), sem kot redukcioniistično-indoktrinirani produkt našega visokega šolstva utemeljila, češ da testiram hipotezo »ČE je ZPZ v družbi, POTEEM ZPZ postane bolj družabna«. Prenesti je bilo treba (hvalapeter) 2 torbi + 3 vrečke oblek in tablet (vse na zdravniški recept) + eno kletko z zajcem in že sem prestavila svoje esencialnosti iz sinonima sodobnega konzumerizma (malega mesta velikih nakupov) v epicenter kulturnega. V nenehnost življenja ljubljanskega. V prisilno srečo večkratnika danes že retro Metelkove, falične Stare elektrarne, električnega Roga, smrtno resnega Ministrstva za kulturo (na čigar lokaciji je nekoč stala usmrtnilnica, brez heca) in barske Trubarjeve.

V moji novi sobi je stal benjamin, ki mu je v naslednjih dneh preveč-komata-da-bi-bila-playbojeva zajčica Petunja enakomerno postrigla konice. Skoraj tako spodobno kot na plavalnih glavah to počne kodrolasi Jernej Munh, frizer extraordinaire, lociran dobrih 50 metrov die strasse entlang. Vsesplošno presenečena nad lokalno ponudbo sem odkrila še druge bonitete mojega efemernega življenja v srčki Ljubljane. Acota, ki fura eno tistih simpatično vselej odprtih prodajalnic, kjer, ne glede na vreme, dobim čigumije (vsakemu svoj fiks). Happy hipija, ki vsako jutro meditira pod drevesom poleg tekaške proge pri Taboru (kako mu zavidam, ko se zjutraj vlečem do službe). V soparnih nočeh družbo filistrskih filozofiran mimoidočih, ki se slišijo skozi okno pritličnega stanovanja. Menda bo človek, prepuščen lastni navigaciji, v 90 % našel najkrajšo pot do zadovoljlitve potreb, v tem primeru sedeža na jutranjem busu, ritualnega zaključka žuranja na Metelkovi. In te poti (lucky me) vodijo po Slomškovi. Seznanila sem se tudi z drobnim tiskom: trekking kolo je monumentalno sublimiralo z vrta (govori se, da ga je R. potreboval v zameno za 50 €, s katerimi si je privoščil novo frizuro pri omenjenemu frizerju J.M. Mar bi se obrnil neposredno name. Nudim tudi usluge Petunje, če je R. zoofilične narave).

Kako živeti teatom tik pod nosom? Sem bom vtakla v to zmes industrijsko-produkcijskega obrata (hvalabogu, da je električnega monopola konec, dovolj imam romantike večerov, preživetih ob brenju sveč!) in praznega, črnega odra? V to potencialnost, v eter za projekte subjektov, kjer se kontekstualizira, stigmatizira, razkuri, razočara. Ploska intenzivno, mehanično ali sploh ne. Se bojo še razpirali čudni črvi kot sredi maja na predavanju Dragana Živadinova, ko se je od 11 h zvečer do 9h zjutraj meditiralo o delu, življenju, priličnih neprilikah, tračih in banalnostih karizmatičnega vodje na ladji brez posadke? (S posadko dvajsetih pravzaprav. Zbudila sem se spremenjena za tvist limone in z nedoločljivo inspiracijo, da grem na luno.)

V avgustu si bom vzela teden dopusta od sterilnega steriliziranega (khm, kastriranega) laboratorijskega dela, kjer ustvarjam novo življenje na osnovi starega, ki mu ni prav nič manjkalo, in se izgubila v prostorih, ki nastajajo v Stari elektrarni.

Testirajmo hipotezo.

Živa Pikaja Žmungelj je fiktivna oseba z govorno napako, stara 29 let, četrtno časa benigno prijetna, sicer niha med različnimi za okolico benignimi ekstremi. Rada hodi v gledališče, je rekla, in dobila svojo kolumno v Areni. Vsak večer si puli nosne dlake.

PLES BESED

Kontekstualno (ne)utemeljen dia(mono)log v dveh različicah

Kako je to mogoče ... Hokus pokus in zgodi se čarovnija. Prostor oživi, napolni se z neko prisotnostjo, z nekim nekaj, in mi ... smo vedno znova hvaležni, da smo lahko del tega. Da se lahko pletemo v niti, ki jih tke umetnost, niti, same sebi v namen, posamezniku v pomen. Pomen? Morda je dovolj že lepota (ki je, tako pravijo, v očeh opazovalca), da naredi nesmisle smiselne.

Da postane smiselno in vredno vpeti pozornost v oblike, ki se rojevajo iz performerjevih akcij. Ko se srečaš z ustvarjalcem, katerega delo nosi v sebi iskrico življenja, ki je drzno, natančno in očiščeno potrebe po ugajanju, si zaželiš, da bi tudi sam prispeval svoj košček, da bi tudi sam ... ustvarjal.

In tako se je znašel tukaj ta prispevek, ki se je hotel umestiti v kontekst, pani vedel kako, ki se je hotel napisati, da bi bil napisan, pa ni vedel, kje začeti.

Nina Jereb:

» Nekje je treba začeti. Prazen Wordov dokument in ... mogoče bi bilo to dobro izpustiti, takoj preiti k bistvu. Ker nikogar ne zanimajo moje predpriprave k pisanju. Nimam kaj povedati. Ampak tudi to nikogar ne zanima. Če bo šlo tako naprej, ne bo nihče bral, in še tisti, ki bo, bo pričakoval, da pripovedka zavije, se odvijte in razvijte v celoto z repom in glavo. Da bo potem lahko rekel: mhm, aha.

Da bo ... dobil serviran košček mojih misli? Je, uraj! Koga pa zanima, kaj se mi mota po glavi?! Nikogar! Pogosto niti mene ne. Ne ponujam svojih misli, kot žvečilko, ki jo prežvečiš in žvečiš in še kar žvečiš, ker si vmes pozabil nanjo, na gumo brez okusa, ki jo melješ v nedogled. Ponujam samo besede. Za igro. Za ples.ssssss besed.

Besed, ki trkajo druga ob drugo, kot molekule v prajuhi, in čakajo, da se sestavijo v življenje. Po naključju. Ključ-ju? Luč-uč-ju. Osvetljene s stoterimi pogledi, se pretvarjajo, da obstajajo same zase in samo zase. Da jim je vseeno, če smo ali če nas ni, nas, ki nejevoljno mahamo z vstopnico, ker smo plačali, p l a č a l i s m o !, da jih beremo, da nas nasmejijo, napolnijo, osmislijo, presenetijo in navdihnejo.

Dolgčas.

Že videno, že brano, že povedano, Dolgčas. In spet odkrivamo in se sprašujemo, kam so izginile vse lepe besede, okusne in sveže, kot nekoč, v tistih dobrih časih, ko jih kemija še ni plastificirala in so dišale po pomenu in jih je bilo užitek brati, ne pa zdaj, ko so vse izumetničene in spačene in razsekane, in ... pha, moderne.

Pa saj ne zahtevamo veliko. Samo to si želimo, da se nas dotaknejo, nič več. Da nas ganejo. Je to preveč?! Naj se prebijejo skozi naše mega-zidove, če so kaj vredne. Naj bodo bolj vidne, za boga, ne slišimo, ne razumemo! Bolj jasno, bolj nazorno prosim, ne trivialno, butci pa nismo ... stonoga po dvorišču gre, greje gredice. grejo gradovi smisle krast med oblake sive vlake stoprstnih velikanov novih nov ni na na ni nov. vsi smo srečni in veseli, ker plevel smo ves opleli. apokallipsa shizofrenično trepeče nevidnim eksplozijam bruha v obraz interkontinentalne intelektualne hidrostatske absurde o, Julija, zakaj si tako solila to juho? o, Romeo, drugič si boš skuhal sam!

Ha.

Zunaj dežuje. Odprla sem okno in poslušam šum dežnih kapel. Plešejo, vsaj one plešejo, če se že moje telo krivenči na stolu pred ekranom. Ampak lahko se vzravnam, to lahko naredim. Lahko stopala spojim s tlemi in začutim stik s sedalom. Na, pa se je nasmeš prikradel na moj obraz. Dovolj črnih znakov na ekranu. File, save in zapiram virtualni list. Nekje je treba končati. ◀

Nina Jan:

» Ne vem, v resnici, ne vem. Ne vem, če sem na tem mestu v kakršnemkoli kontekstu. In brez konteksta ni nič. Vsaj tako so nas učili.

Tudi jaz gledam prazen Wordov dokument, čeprav je v tem konkretnem primeru zgolj prazen, nagnusno bel list papirja, ter se sprašujem o svojem smislu. Ona – Nina, je že. Njen Wordov dokument je zdaj črn in dolg kar celo stran. Jaz (glej glej, kakšno naključje!) – prav tako Nina, pa sem še vedno tam, na začetku, vedno pri tem začetku, ki se mi rad izmuzne in ne razvije nikamor.

Pisati pisati pisati in zlagati te nore, čudne, prave in neprave besede... mi je všeč. Všeč mi je moč, ki jo ima pisec, ki piše. Pisec je edina oseba, ki ve (ali pa morda načrtno ne ve), kaj piše in kaj misli. Ve, kako želi, da se kaj prebere ter manipulira s tem, kako se bo kaj razumelo. Te besede, ki so tako rekoč na dlani, tu, pred vami...lahko, ja, lahko povejo to, kar izgleda na prvi pogled. Pa jih preverite še enkrat. In nato še enkrat. Naglasite jih drugače, spreminjajte poudarke, melodije in ritem! Smo še tam, na začetku?

In tako v glavi vedno pišem. Pišem dialoge z ljudmi, ki jih imam rada, včasih tudi s tistimi, ki jih sploh ne poznam. Pišem pisma, maile in koncepte. Pišem idealne začetke, ki se v realnosti nikoli ne udejanjijo. Pa še vedno pišem naprej, ker mi pač paše. Pisanje postane fantastična igra asociacij, ki so znane le meni. Še vedno igram to igro. Igrivo. Igrastično. In malo fantastično. Agresivno, naivno, permissivno, avtoritativno.....zahajam zahajam v napačno smer, kjer so slivovi cmoki moje stare mame prav tako brez pomena kot vse zgoraj naštetete visokoleteče besede. Spet. Ker mi je tako všeč. Ker pomen in kontekst včasih nimata smisla, ker besede tečejo same od sebe, in mi z njimi!

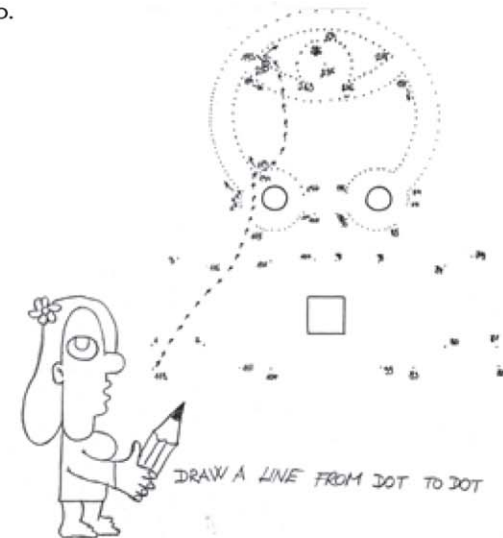
Včasih tako drvim z mojimi besedami, včasih z njimi, drugič pred njimi. Srce mi razbija kot da je konec sveta, počutim se blazno, si pulim lase in trgam kožo z obraza. Imam jo imam! Pravo besedo, pravi stavek, pravo misel, ki je zadosti trapasta, da ji dovolim vstop na ta beli papir.

Tako upam, da veste. Danes se trudim zgolj zato, ker je prvič. Ljudje radi naredimo dober tvis.

Poleg tega pa smo tako naivni, da še vedno verjamemo v pravljice. Pravljica je vse, kar se dobro sliši in kar se lažje izvede. Vse kar je, pa ni. Kar hočemo, pa nočemo, kar upamo, pa si obenem ne upamo. Praviti pravilne pravljice pa niti ni tako lahko. Zato še enkrat.

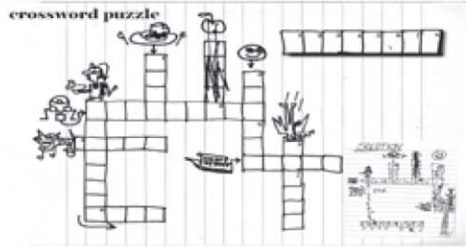
Mi smo. Vi ste. Oni so.

A nič ni. ◀

Pia Brezavšček

ENA TAKA UTOPIJA

Ko se takole zvečer sprehajaš po ljubljanskih ulicah, je vse prazno. Če pokukaš v okna, vsa žarijo modro utripajoče – najbrž TV programi predvajajo kako »resnično zgodbo«. Tudi podnevi vlada podobno mrtvilo. Nobenih skupin otrok ni več na ulici, ki bi brcali žogo, skakali gumitvist ali ristanec. Prijatelj postaja pojem s Facebooka. Ni čudno da že otroci v vrtcu potrebujejo svetovalce, ki jim pomagajo pri socialnem vključevanju. Pravkar sem se vrnila z Maroka - tam teh problemov ni. Že takoj ko pamž lahko za silo hodi, se z drugimi navihanci prekopicava po ozkih ulicah maroških medin. Prijatelji so lahko samo tisti iz mesa in krvi, ki skupaj s tabo uganjajo norčije, se pobušajo, jokajo in smeji. Osamljenost ni, nasprotno kot na zahodu, nikakršen socialni problem. Nič čudnega, da se je v tem materialističnem, individualističnem svetu stvar tako zapletla. Vsak od redkih otrok mora nositi breme vanj vložena kapitala upanja, je neskončen potencial, ki si ne more privoščiti bit samo navaden pamž. Ni vsaka družba dovolj dobra zanj, vse je treba zanj skrbno izbrati izmed neskončnih možnosti, dokler ne terja sam (oh kako je naš pameten) in se na koncu razvije kvečjemu v (se še kdo čudi?) patološkega narcisa.

Pritisk manka socialnega stika v naši zahodni družbi se želi nevtralizirati s pomočjo nekaterih družbenih sfer s korektivnimi tendencami, tudi in predvsem s pomočjo umetniških praks. Že šestdeseta in sedemdeseta leta so prepoznala občutke odtujenosti in so klical nazaj k naravi: prvinskost kot vrednota, ustanavljanje komun, ritual integriran v participatorni performans, happening v skupnem socialnem prostoru, prebitje četrte stene v teatru, gledališče in plesne predstave z nastopajočimi neprofesionalci itd. A v več kot alternativo, ki je uravnoveževala prevladujoče stanje, takšna gibanja niso prerasla in prvotni optimizem je postopoma ugašal. Ostala je samo še ena taka utopija, ki je v realnosti ni mogoče živeti. Iz psihadeličnih sanj se je bilo potrebno strezniti v pesimistični in cinični stoicizem, ki narekuje pragmatizem, egoizem in še stopnjuje izključevanje, grupiranje in samoto.

A umetniške prakse se ne dajo, še vedno brajo in se upirajo kot trmast otrok. Rekonstruirajo avangardo in terjajo participacijo. Pograbit nas želijo in vsrkati v svojo utopijo. Potegniti iz sedežev na odre, od koder se mi, vajeni varne virtualnosti za šipami ekranov, panično branimo. Prisila k participaciji je marsikomu zoprna, sploh če misli resno in ni samokritična, ne more ustrežati občutkom tega ciničnega duha časa. Ampak mogoče je pa fino, da malo dreva v rano, saj še nobena revolucija ni bila povsem nenasilna. Ampak ali je bila že katera povsem učinkovita? V smislu udejanjana utopije sicer ne, ampak človek vsaj ne zakrčne v zatohlem duhu časa – a ne?

Miki Maus

Party – Partizani - Participacija?
 Akcija-reakcija.
 Rojeni danes?
 Tudi jutri?
 In kako naprej?
 Cesta ali ulica?
 In kje je prostor za življenje?
 Prostor rož ali živalski vrt?
 Avtorji ali socialni delavci?
 Cunami ali suša?
 Ideja ali koncept?
 Jugoslavija ali Japonska? Slovenija!
 Arena.

Ljuberezen
 nam
 je
 VSEM
 v
 uporabo!

MOJA ULICA

